

kat a szabad szellemi pályákon, az üzleti életben és az iparban, mégis főképp a „kis zsidókat” sújtották. Sokan azok közül, akik ellen a zsidótörvények állítólag irányultak, valójában már kitértek, s így mentesültek a megkülönböztető intézkedések alól. A keresztény egyházak vezetőinek magatartása, akik általában helyeselték az első két fontosabb zsidótörvényt, és elsősorban a kitértek érdekében jártak közben, megerősítette a kitérni vágyókat szándékaikban (lásd a 30. fejezetet).

Például míg 1936-ban, Gömbös utolsó hivatali évében, a Pesti Izraelita Hitközség csak 871 kitért zsidót tartott számon, addig 1938 első öt hónapjában a hitközség 1170 hívét veszttette el. 1938-ban éves viszonylatban 2716 zsidó keresztelkedett meg a fővárosban és mintegy 8000 fő vidéken, vagyis az ország zsidó lakosságának kb. 2%-a. Az ország legnagyobb hitközségében, a Pesti Izraelita Hitközségben a keresztény hitre való áttérésüket bejelentett zsidók száma 1940-ben 2260 volt, 1941-ben 1463, 1942-ben 1858 és 1943-ban szeptember végéig 994.⁹²

A kitértek száma az 1940-es évek elején olyan magas volt, hogy úgy érezték, saját szervezeteket kell alapítaniuk a különböző egyházak védnöksége alatt. Egyik fő céljuk a szociális gondoskodás növelése volt a kitértek körében. 1942 nyarán Éliás József vezetésével megalakult a Jó Pásztor Misszió a protestáns hitre áttért zsidók gyámolítására. Cavallier József vezetésével pedig megalakult a Szent Kereszt Egyesület a katolikus hitre áttértek számára.⁹³

A megkeresztelkedettek által élvezett, némiképp privilegizált helyzet élet-halál kérdéssé vált Magyarországon 1941. júniusi hadba lépése után. Ettől az időtől az 1944. márciusi német megszállásig a legtöbb új kitértet is sújtották a katonai szolgálatlalt összefüggő munkaszolgálati törvények. A kitérteket rendszerint különleges munkaszolgálatos-századokba osztották be (habár néhányan vegyes századokban szolgáltak, zsidókkal együtt), és fehér karszalagot viseltek, nem sárgát, mint a zsidók. Mint e fehér karszalagos különleges alakulatok tagjai, nemigen kellett tartaniuk attól, hogy a galíciai és ukrajnai frontvonalakra küldik őket, ami sok esetben a biztos halált jelentette (lásd a 10. fejezetet).

A német megszállás után a kitérés új lendületet kapott. Mivel a keresztény egyházak szervezett kampányt indítottak annak érdekében, hogy fölmentessék a kitérteket a zsidókkal szemben foganatosított brutális intézkedések hatása alól, sokan úgy döntöttek, hogy a kereszténység védőpajzsa mögött keresnek oltalmat, és hajlandók voltak megtérni akármelyik keresztény egyház kebelébe, mely hajlandó volt befogadni őket.⁹⁴ Vidéken, ahol a tömegeknek sejtelmük sem volt a fenyegető katasztrófáról, a gettósítási-deportálási folyamat olyan gyors volt, hogy kevés idő maradt – vagy egyáltalán nem maradt – a kitérés útján való menekülésre. Ráadá-